

Ändringar i lagen (1990:1404) om kommunernas betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård

Bakgrund

Våren 2000 inledde Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet ett gemensamt projekt med syfte att underlätta, stödja och påskynda utvecklingen av samarbetet kring medicinskt färdigbehandlade patienter. Uppdraget omfattade både somatisk och psykiatrisk vård. I den gemensamma rapporten "Samarbetet kring medicinskt färdigbehandlade/utskrivningsklara patienter" föreslogs ändringar i betalningsansvarslagen. Efter beslut i båda förbundens styrelser överlämnades utredningsrapporten till Socialdepartementet hösten 2001.

Förändringarna i betalningsansvarslagen utgår från förbundens förslag och är en del i regeringens proposition 2002/2003:20 "Samverkan mellan kommuner och landsting inom vård och omsorgsområdet" som riksdagen fattade beslut om den 7 maj 2003.

Gemensam vårdplanering och upprättande av vårdplan har kopplats tydligare till betalningsansvaret. Inriktningen bör vara att den enskildes behov av vård, omsorg och stöd blir beaktade vid planering av fortsatt vård och att planeringen sker i dialog med den enskilde och ev närstående. Gemensam vårdplanering bör påbörjas så tidigt som möjligt tillsammans med berörda aktörer.

Betalningsansvarslagen är dispositiv vilket innebär att reglerna i lagen gäller om inte kommuner och landsting genom lokala överenskommelser avtalar om andra rutiner.

Förändringar i betalningsansvarslagen innebär följande:

Syftet med förändringarna är att skapa incitament för gemensam vårdplanering. Uttrycket "medicinskt färdigbehandlad" ersätts med "utskrivningsklar" och kommunen blir betalningsansvarig när patienten är utskrivningsklar och en vårdplan är upprättad. Den gemensamma vårdplaneringen skall bygga på delaktighet och samtycke från den enskilde och klargöra det samlade behovet av insatser samt vilken enhet som är ansvarig för respektive insats.

Förändringarna i betalningsansvarslagen träder ikraft 1 juli 2003, se bilaga 1.

Definition

Begreppet "medicinskt färdigbehandlad" ersätts med "utskrivningsklar". En kommun har betalningsansvar för patienter vid enheter för somatisk akut-sjukvård, geriatrisk vård eller psykiatrisk vård inom landstingets slutna hälso- och sjukvård och som är utskrivningsklara och för vilka en vårdplan är upprättad.

Inskrivningsmeddelande

När en patient skrivs in i landstingets slutna hälso- och sjukvård eller så snart det därefter bedöms finnas ett behov av det, skall den behandlande läkaren vid den enhet där patienten vistas genom ett inskrivningsmeddelande underrätta berörda enheter i den öppna vården eller omsorgen om att patienten efter att ha skrivits ut kan komma att behöva kommunens socialtjänst eller hälso- och sjukvård eller landstingets primärvård, öppna psykiatriska vård eller annan öppenvård.

Översändandet av inskrivningsmeddelandet innebär inte att en vårdplanering inletts. Ett inskrivningsmeddelande skall översändas för de patienter där nya eller fortsatta hjälpinsatser bedöms bli aktuella efter sjukhusvistelsen.

En förändring i betalningsansvarslagen 15 § vad gäller sekretessbestämmelserna i samband med inskrivningsmeddelande innebär att ett landsting till en kommun kan lämna uppgifter om namn, personnummer och folkbokföringsadress utan att något samtycke från patienten behöver inhämtas.

Vårdplanering

Grundläggande för all vård och omsorg är att den sker i samråd med patienten och att patientens autonomi och integritet respekteras. Hälso- och sjukvård bygger på förutsättningen att den enskilde själv avgör om han eller hon vill acceptera de erbjudanden om olika insatser som kan ges. Bistånd enligt socialtjänstlagen i form av t.ex. omsorg i hemmet eller särskilt boende förutsätter att den enskilde själv eller genom en ställföreträdare (vårdnadshavare för underårig, god man eller förvaltare för myndig person) ansökt om detta. För insatser enligt LSS krävs detsamma som för insatser enligt socialtjänstlagen. Detta innebär att en patient kan förhindra både att vårdplanering sker och att en vårdplan upprättas.

Det är behandlande läkare som ansvarar för bedömningen om en patient inte längre behöver sluten vård.

Den behandlande läkaren är ansvarig för att kalla till vårdplanering. Senast dagen efter det att kallelsen mottagits av berörda enheter skall dessa tillsammans med den behandlande läkaren påbörja vårdplaneringen. Vilka enheter som berörs får avgöras utifrån den bedömning som behandlande läkare gjort av patientens behov. Utifrån patientens behov av insatser kan

personal med olika kompetens behöva delta i den gemensamma vårdplaneringen. En patient kan oavsett ålder ha behov av rehabiliterande insatser och hjälpmedel. Om så är fallet behöver ansvariga enheter för detta i den öppna hälso- och sjukvården delta i vårdplaneringen.

Patienten och/eller närstående bör delta i vårdplaneringen

Vårdplanering kan genomföras på olika sätt och bestäms i samråd med företrädarna för socialtjänsten och den öppna hälso- och sjukvården. Fysisk närvaro av samtliga berörda vid samma tillfälle är inte nödvändigt. Kommunikations- och informationsrutiner utformas efter lokala förutsättningar. Det administrativa IT-stödet bör utvecklas och tillvaratas.

Vårdplan

Vårdplaneringen skall utmynna i en vårdplan. En vårdplan skall upprättas för en patient som efter att ha skrivits ut från sjukhuset bedöms behöva insatser från kommunens socialtjänst och/eller hälso- och sjukvård och/eller landstingets primärvård, öppna psykiatriska vård eller annan öppenvård.

Vårdplanen skall ge en samlad bild av patientens behov av insatser från socialtjänst, kommunal hälso- och sjukvård, landstingets primärvård, psykiatriska vård eller annan öppenvård efter utskrivningen. I vårdplanen skall anges vilken enhet som ansvarar för respektive insats.

Justering av vårdplanen

En vårdplan är upprättad när den har justerats av företrädare för de ansvariga enheterna. De enheter som är ansvariga för patientens fortsatta vård efter utskrivningen skall vara överens om innehållet i vårdplanen. Formerna för justering överenskommes lokalt.

Då vårdplanen är upprättad och ansvarig läkare bedömt patienten utskrivningsklar kan patienten skrivas ut från den slutna vården.

Utskrivningsmeddelande

De enheter som angetts som ansvariga för insatser i vårdplanen skall få meddelande om att en patient planeras att bli utskriven från den slutna vården. Informationen skall innehålla vårdplan samt övrig information om aktuellt hälsotillstånd, läkemedelslista mm. Meddelandet skickas till berörda enheter senast dagen innan patienten blir utskriven.

Betalningsansvarets inträdande

Kommer inte en kommun och ett landsting överens om en annan tidpunkt inträder kommunens betalningsansvar efter det att patienten är utskrivningsklar och en vårdplan är upprättad.

För **somatisk vård** inträder betalningsansvaret tidigast **fem** vardagar, lördag, midsommarafton, julafton och nyårsafton oräknade, **efter det att kommunen mottagit kallelsen till vårdplaneringen.**

För **psykiatrisk vård** inträder betalningsansvaret tidigast **tretti** vardagar , lördag, midsommarafton, julafton och nyårsafton oräknade, **efter det att kommunen mottagit kallelsen till vårdplaneringen.**

Medverkar inte en kommun vid upprättandet av en vårdplan inträder kommunens betalningsansvar ändå om den utskrivningsklara patienten stannar kvar inom landstingets slutna hälso- och sjukvård.

Tidpunkten när kommunen mottagit kallelsen är avgörande för beräkningen av när betalningsansvaret skall börja gälla. Det är därför nödvändigt att en tillförlitlig dokumentation sker då kommunen mottar kallelsen till vårdplanering t ex genom att landstinget sparar faxkvitto, bekräftelse att mail mottagits av kommunen el. dyl.

Undantag från att betalningsansvar inträder

En kommun blir inte betalningsansvarig om en patient kvarstannar inom slutna vård p g a att den landstingsfinansierade öppna hälso- och sjukvården inte kan uppfylla sitt åtagande.

Mer information

Svenska Kommunförbundets och Landstingsförbundets utredningsrapport om "Samarbetet kring medicinskt färdigbehandlade/utskrivningsklara patienter" oktober 2001.

Regeringens proposition 2002/2003:20 "Samverkan mellan kommuner och landsting inom vård och omsorgsområdet".

Socialutskottets betänkande 2002/2003 SoU 12 "Samverkan mellan kommuner och landsting inom vård och omsorgsområdet".

Pågående arbete

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd SOSFS 1996:32 om Informationsöverföring och samordnad vårdplanering är under omarbetning och beräknas vara klara i höst.

Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet erbjuder vid behov informationsinsatser i samband med kommuners och landstings gemensamma arbete att utforma nya rutiner.

Kontaktpersoner

Inger Lundkvist, Landstingsförbundet tel: 08-452 76 98, e-post: inger.lundkvist@lf.se

Gabriella Kollander Fällby, Svenska kommunförbundet tel: 08-452 77 90, e-post: gabriella.kollander-fallby@sk.se